

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna pet-črtna: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Narečnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijski, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani veljajo:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 1 gl. več na leto.

Posamezne šte. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izvenemih nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Državni zbor.

Z Dunaja, 5. decembra.

Državni proračun.

Liberalni listi danes neusmiljeno združujejo vlado, zlasti pa denarnega ministra Dunajevskega, ker še ni mogel storiti čudeža, da bi pri državnem proračunu ne bilo nobenega primanjkljaja. „N. fr. Pr.“ bila je zaradi dotičnega članka danes celó konfiscirana. L. 1884 bo de namreč država potrebovala 511,119.390 gold., dobila pa bo de 472,364.577 gold., tedaj bo de primanjkovalo 38,754.813 gold., tedaj 2 1/2 milijona več kakor za l. 1883. Ako se pa pomisli, da je med temi 38 milijoni skoraj 33 milijonov gold. odmenjenih za gradbo novih železnic, ki ostanejo lastnina državnina in obdržé svojo vrednost, zmanjša se pravi primanjkljaj le na 5.7 milijonov gold. in je za 4.7 milijonov manjši kakor v l. 1883. To spričuje, da se denarno gospodarstvo državno stalno boljša, kar je potrdila tudi borza, ki je najboljši denarni vremenar, ker so državni papirji takoj poskočili v svoji ceni, ko so na borzi zvedeli o zneskih državnega proračuna. Za poravnanje omenjenega primanjkljaja in poplačenje zapadlih posojil, treba bo de novega posojila za okroglih 50 milijonov gold., toda g. minister je rekel, da mu bo de v ta namen skoraj gotovo mogoče obrniti okoli 15.6 milijonov gold. odločenih za l. 1883, in ako se k temu pridenejo še upravne prihranitve, bo de prav za prav treba na posodo vzeti le 26.3 milijonov gold., ki se bodo pa vsi porabili za nove železnice, in ki se zaradi tega ne smejo prištevati k zgubi. Pravijo sicer, da ni treba delati železnic, dokler državi primanjkuje zadostnih dohodkov, toda ljudje, ki železnice potrebujejo, jih tirjajo ne gledé na to, kje bo de država vzela potrebnih denarjev, in po pravici trdijo, da bo de imela država še več dohodkov, ako pomnoži tržna sredstva in ljudem daje priliko v denar spravljati svoje pridelke. Liberalni listi toraj nimajo vzroka se hudovati nad sedanjim denarnim gospodarstvom in zbadljivo večini državnega zbora očitati, da z državnim zborom se je v novo hišo preselil tudi primanjkljaj v državnem proračunu.

Predsednikov ogovor pri odprtju državnega zbora.

Liberalni listi se pa tudi hudujejo nad predsednikom državne zbornice zaradi govora, s katerim je pričel zborovanje v novem državno-zborniskem poslopiju. Pravijo, da v njem ni nobene politične izjave, da bi bil ravno tako primeren pri odprtju kake nove šole itd. Obljubil sem Vam ta govor poslati, in to sedaj tem raje storim, da boste sami sodili, so li opravilene sodbe liberalnih listov ali ne.

Dr. Smolka je govoril tako:

„Ker so presvili cesar državni zbor sklicali na 4. dan meseca decembra, sem za danes napovedal sejo. Odprem toraj sejo in potrdim sklepčnost visoke zbornice.“

Slavni zbor! Resnično pomenljiv je trenutek, ko smo se danes sošli, da vnovič pričnemo svoje vstanovno delovanje. Prvikrat smo se danes sošli v tej krasni hiši, ki jo je izdelal umetniški duh slavnega mojstra (dobro! dobro!) vsled radodarnosti in po prizadevanji v tem obziru merodajnih in odločilnih krogov, in ki bi si jo bili mogli tedaj komaj misliti bolj velikansko, ko je šlo za to, da se za državna zastopništva te državne polovice, za en del postavodajalne oblasti napravi ne le stalno, ampak tudi veljavi in visokemu pomenu te skupščine primerno stanovišče.

Hiša pred škotskimi vratmi, kjer smo dozdaj zborovali, bila je že po svojem prvem načrtu in namenu le začasno sozidana, in tako je prišlo, da se je že l. 1865 stavil predlog, naj se za gospodsko zbornico in za zbornico poslancev zidate dve posebni poslopji. V ta namen bilo je že l. 1865 v državni proračun za vsako teh poslopij vstanovljenih 250.000 gold. Toda zbornica poslancev v seji 25. marca 1865 ni sprejela tega predloga, ker je imela že tedaj važne pomislke zoper zidanje dveh poslopij. Ko je pa v prihodnjem letu obveljala misel, za obe zbornici zidati eno poslopje, bilo je l. 1869 v državni proračun za l. 1869 sprejetih 50.000 gold. za poravnanje prvih stroškov. Preteklo je 5 let, v katerih so se pretresali došli načrti, proračuni in nasveti. Številni shodi umetnikov in strokovnjakov so presojevali množno tvarino in konečno razsodili, da je od višjega stavbenega svétnika Teofila viteza Hansena izdelani načrt najprimernejši. Izročili so mu delo in 4. junija 1874 začeli so kopati. Z neumorno, slavnemu mojstru Hansenu (dobro! dobro!) prirojeno, skoraj bi rekel, mladeniško gorečnostjo je vodil svoje delo, in tako je bila dovršena ta spomeniška stavba, stavba umetniška, ki je krasen kinč celó prestolnemu mestu dunajskemu, ktero ima toliko velikanskih in po pravici občudovanih spomeniških stavb, ki se jim sme vredno primerjati. (Dobro!)

Slavni zbor! Ne more biti moja naloga, to lepo delo presojeti z umetnikovega stališča ali tudi le s stališča umetniškega poznavalca, ki sam tudi nisem, pa tudi ne umetniku naj bo de dovoljeno izraziti čutila občudovanja nad tem dovršenim delom, ktera čutila me silijo tukaj s tega kraja pred zbrano visoko zbornico slavnemu mojstru Hansenu izročiti popolno priznanje in najtoplejšo zahvalo za neizmerno skrb, s katero je bogate zaklade svojega umetniškega duha izrazil v tako klasičnih (mojsterskih) podobah. (Živahna splošnja pohvala!)

Ravno tako si štejem v dolžnost zahvalo izročiti vsem umetnikom in mojstrom, ki so imeli opraviti pri tem krasnem delu, ravno tako vi-

soki vladi in vsem od nje za upravno vodstvo te stavbe odločenim vradnikom, katerim je bil na čelu prečastiti sekijski načelnik baron Matzinger (živahna splošna pohvala), za njih delavnost, ki jo je vsak v svojem krogu najvestnejše spolnoval, in za njih krepko in gorečo podporo. Resnično, ako kje in kedaj, pokazal je tudi cesarjev izrek „z zedinjenimi močmi“ svoj popolno opravičeni pomen in veljavo. Ker z zedinjenimi močmi in po soglasnem sodelovanju premnogih, po svojem poklicu in svoji izučitvi raznoterih ljudi, bilo je dovršeno čudovito lepo, dobro, sploh koristno poslopje; poslopje, ki je v posameznih delih tako različno in raznotero, ki pa vse to združuje v tako krasno in enotno celoto; poslopje, pri katerem so vsi, ki so imeli z njim opraviti — in opomniti moram, da so bili samo domači umetniki, mojstri in obrtniki — poleg notranje zadovoljnosti in častnega pripoznanja imeli tudi obilnega zaslužka.

Slavni zbor! Naj imajo te moje poslednje opombe za nas dober predpomen, da bi bila tudi duševna dela, ki jih imamo v teh prostorih opravljati, ravno tako dobra, koristna in dobrodelno zdatna, kakor dovršena materialna, telesna dela, ki so pripomogla k zidanju te hiše (dobro! dobro!), da bi nam bilo odločeno s složnim, enotnim skupnim delovanjem na tem kraji dovršiti ljudstvu in državi koristni napredek in krepko nepremakljivo vtrditi vstavo, sploh narediti take naprave, ki bi bile ljudstvu na korist, državi na blagor in vsled tega tudi na čast in slavo prevzvišeni cesarski hiši. (Živahna pohvala.) Ker kaj more bolj pospeševati obstanek, slavo in čast vladarske hiše, kakor vstanovitev naprav, ki so vir zadovoljnosti in sreče pod žeslom starodavne vladarske hiše združenih narodov (dobro!), ker iz takih naprav sledi ljubezen, vdanost in požrtvovalnost hvaležnih narodov za najvišjega prevzvišenega zastopnika in branitelja pravice in postave. To so zanesljive in negoljufive lastnosti, ki so se še vedno potrdile kot najtrdnjše in najzanesljivejša zavetja, kot nepremagljive trdnjave vsake večje države, zlasti pa države, kakoršna je Avstrijsko-Ogerska, in se bodo potrdile tudi v prihodnje.

Slavni zbor! Ko pričenjamo delo, iz celega srea želim, da bi se to delo opravljalo v složnosti in lepem porazumljenju, v nasprotnem spoštovanju in s poštenim, dobrodelnim ozirom na opravilene in utemeljene drugostranske želje, ker bo le tako delo pravo korist imelo. Ko se pa hočemo tega lotiti, ne moremo opustiti, da bi svoje neizbrisljive hvaležnosti ne izrekli Njemu (poslanci vstanejo), čigar velikodušnemu sklepu se imamo zahvaliti, da tukaj zborujemo in da smo poklicani, po svoji vednosti in vestnosti pri postavodajalstvu sodelovati za blagor ljudstva in države. Zato, gospoda moja, sem prepričan, da boste radostno z menoj zaklicali:

Živio Njih Veličanstvo, naš premilostljivi cesar in gospodar! (Trikratni burni živio!)

Sodite toraj, ali v tem govoru res ni nobene politične misli, kakor trdijo liberalci; tukaj izrečeno politično načelo jim, se ve da, ne dopada, kakor tudi to ne, da se je državni zbor preselil v novo poslopje, ko so oni v manjšini, in od tod vse divjanje in ropotanje!

Z Dunaja, 6. dec.

Liberalci se kujajo.

Včeraj pričel je budgetni odsek svoje seje, da bi razdelil posamezne dele državnega proračuna posameznim proročevalcem. Predsednik odsekov, grof Hohenwart, je omenjal, da bi bilo najbolje razne oddelke izročiti ravno tistim poslancem, ki so tudi lani o njih poročali. To pa je dalo g. Plenerju priliko, da je v svojem in svojih tovarišev imenu odseku naznanil, da zarad čedalje ojstrejšega nasprotstva med desnico in levico, kakor tudi med vlado in levičarji on in njegovi tovariši ne prevzemó nobenega proročevalstva ali referata. In ko se je g. načelnik skliceval na pravilni red, po katerem se noben poslanec ne sme braniti, da bi ne sprejel volitve v kak odsek, odgovoril je dr. Plener, da bi bili vsled tega morda prisiljeni še strogeje ravnati in državni zbor zapustiti.

Liberalna stranka je že večkrat prevdarjala, bi li ne kazalo izstopiti iz državnega zbora, v katerem je zgubila vso nekdanjo veljavo, pa večina liberalnega kluba in tudi liberalni volilci so bili za to, da bi ne bilo prav državnemu zboru obračati hrbta. Poslanec dr. Herbst je zarad tega pri nekem shodu volilcev v Tečnu odločno rekel, da bode liberalna stranka v zboru ostala in se obravnava vdeleževala.

Mladi Plener pa je že prej svoje tovariše vedno priganjal k izhodu, toda še le zdaj je obveljalo njegovo mnenje. Liberalci hočejo najprej poskušati s kujanjem v odsekih, ker po naznanilu liberalnih listov tudi v drugih odsekih ne bodo prevzeli nobenih poročil ali referatov, in ako bode kazalo, se bodo potem skujali še v zbornici sami. Tako kujanje pa še nikjer ni obrodilo dobrega sadu, kakor so čutili Slovenci v mestnem zboru ljubljanskem in Čehi gledé državnega zbora, in zato je jako dvomljivo, da bi liberalci s takim ravnanjem kaj zboljšali svoje stanje. Večina budgetnega odseka je vzela izjavo Plenerjevo na znanje in bode v eni prihodnjih sej volila nove proročevalce.

Predlogi in obravnave zborove.

Med predlogi, ki jih je vlada izročila državnemu zboru, omenjamo postave, po kateri bodo mogli fabrikantje, obrtniki in podvzetniki skrbeti za to, da bodo delavci ali njihovih rodovine dobile primerno odškodnino, ako bi pri opravljanju svoje službe delavce zadela kaka nesreča ali smrt. Ta postava, ki se bode v pretres izročila obrtniškem odseku, bode med delavci zbudila gotovo veselje in zadovoljnost, ker bodo imeli pri nevarnih svojih opravilih vsaj tolažbo, da jim ne bode treba prijeti za beraško palico, ali družino zapuščati v silnem siromaštvu, ako bi si vsled kake nesreče ne morali več kaj prisluževati.

Dalje se je izročila zbornici še postava, ki določuje, kdaj na odpustu živeči vojaki pridejo v oblast vojaških sodnij, in pa postavo zoper škrljevo bolezen v Dalmaciji. V teku

letošnjega zborovanja se bode predložila še postava, ki bode vravnala dedne pravice pri kmečkih posestvih, in pa postava za vredenje črne vojske.

Na dnevnem redu jutranje seje stoji med drugim postava, po kateri bode vladi dovoljeno, davke po sedanjih meri pobirati do konca meseca marca, ker bode dotlej komaj dovršen državni proračun. Nekteri listi pišejo, da bode zbornica takoj pričela božične počitnice, ko bode sklenjena prej omenjena postava, kar bi bilo menda v torek. Dalmatinski poslanci pa želé, da bi državni zbor 15. t. m. prenehal, ker se bojé za pozneje slabega vremena, ki bi jih zadrževalo pri popotovanju. Ker bo 15. t. m. tudi volitev velikih posestnikov na Moravskem in se bode moralo več poslancev pri tej priliki podati v Brno, od kjer bi jim bilo nadležno se za nekaj dni zopet vračati na Dunaj, nekteri sodijo, da bo res državni zbor pri tej priliki sklenjen za nekaj tednov, in se zopet sošel še le po novem letu. Toda gotovega se ne vé še nič, razun tega, da čez 20. dan t. m. zborovanje ne bo trpelo.

Iz klubov.

Razni klubi so imeli že svoje seje, da se pogovoré o potrebnih rečeh. Hohenwartov klub zboroval je 4. t. m. Dr. Vitezič je pri tej priliki poročal o strašanskih nepostavnostih, ki so se letos vršile pri deželno-zborskih volitvah v Istri. Pričela se je obširna obravnava, kako bi se v tej zadevi moglo kaj pomagati, pa sklenilo se ni za zdaj še nič.

V Česki klub bili so sprejeti 4. t. m. novo izvoljeni poslanci Šule, Samec in Hlavka. Prosili so za sprejem pa tudi še mlado-česki poslanci Heller, Gregr in Tilšer, ki je bil lani iz kluba izključen, ker je govoril proti šolski postavi. Po dolgi obravnavi bila sta Tilšer in Heller včeraj v klub sprejeta, Gregr pa ne. Hodil bo toraj svoja pota, ako se ne bode obrnil kam drugam. Za načelnika bil je soglasno izbran dr. Rieger, namestnika njegova pa sta zopet knez Lobkovic in dr. Šrom. Knez Lobkovic in baron Pfeil zarad opravkov pri deželnem odboru še nista prišla na Dunaj in pravijo celó, da ju več ne bo in da bosta odložila poslanstvo. To bi bilo škoda, zlasti bi v davkarskem odseku jako pogrešali kneza Lobkovic, ki je njegov načelnik.

Liberalni klub zboroval je v nedeljo ter hoče neki svoje vodstvo pomnožiti od 5 na 7 mož. Dr. Rechbauer je klubu menda že naznanil, da misli pravnega ministra dr. Pražaka interpelirati zarad sodnijskega adjunkta Rothschedlna v Šmariji na Štajarskem, kateremu je bilo od ministra zaukazano, nemudoma odstopiti od načelnštva nemškega „Schulvereina“. Nekteri listi poročajo, da bode rusinski poslanec Kulaczovski interpeliral tudi zarad jezikovnih nezgod na Galiciskem.

Politični pregled.

V Ljubljani, 7. decembra.

Avstrijske dežele.

Kazensko obravnavo proti bivšima urednikoma *tržaškega irredentovskega glasila* „Indipendente“ (neodvisno), kojemu pa bolje pristaja naslov „Impartimente“ (nesramen), gg. Henriku Juretiču in Rihardu Zampieri-ju zaradi hudodelstva veleizdaje, izročil je najvišji sodni dvor na Dunaji e. k. deželni sodniji v Inomostu ter jo za to pooblastil. Juretič je prosil, da bi ga pustili do obravnave pro-

stega proti vlogi kaveije. Deželna sodnija v Inomostu se pa boji, da bi Juretič ne zabredel še pred obravnavo v novo hudodelstvo veleizdaje, ter mu je prošnjo odbila, na kar se je Juretič pritožil na najvišji sodni dvor.

Debata o davkarski predlogi v *ogerskem državnem zboru* snovala se je še nadalje. Govorili so še proročevalci Hegedin za predlogo, Helti zoper, denarstveni minister jo je tudi še zagovarjal. Pri glasovanju po imenih se sprejme dotični načrt v splošni debati s 197 zoper 125 glasov. — No vladna stranka v državnem zboru na Ogerskem je dovolj močna, da sklene vse, kar vlada predlaga. Dosihmal je tedaj vse dobro, da bi le blagostanje dežele ne pešalo od dne do dne, in ne bili ljudje prisiljeni, seliti se iz rodovitne Ogerske na vse kraje, tudi v daljno Ameriko. Koliko pa sedaj vladajoča sistema stori za kulturo v deželi, nam je živ dokaz vselenje in izselenje Csango-Madžarov.

Krščansko-judovski zakon v *ogerski gosposki zbornici*, 3. t. m. se je posvetovala komisija gosposke zbornice o načrtu postave zarad zakona med kristjani in judi. Shod je bil dobro obiskovan. Prišlo je razen nadškofa in kardinala Hajnalda še 5 drugih škofov. Neduhovnov magnatov je bilo navzočih med drugimi: grof Julij Andrassy, baron Nikolaj Vay, baron Bela Liphay, nadžupan komitata hontskega baron Majtheny i. dr. Ko je predsednik ob kratkem predložil načrt postave, govoril je najprej kardinal dr. Hajnald poglavitno iz versko-nravnega stališča zoper postavu, ki spodkopuje vero oboje stranke. Ministerski predsednik je razložil razloge, zarad katerih vlada predlaga to postavu. Szatmarski škof ne pozna potrebe za to predlogo tudi iz pravnega stališča. Grof Julij Andrassy je topla priporočal ta načrt. Nadškof dr. Samassa je zavračal predlogo iz nravnih pomislikov. Ko je pravosodni minister zagovarjal predlogo iz pravnega stališča in so zanj govorili še baron Vay, Majtheny in Liptay, so posvetovanje ostavili. V seji 4. t. m. so sprejeli to predlogo za podlago specialni debati, ktera se je drugi dan nadaljevala in sprejet je bil potem ves načrt. Vladni stroj na Ogerskem tedaj dobro izvršuje svoja opravila, tudi škofje in veljavni magnatje ne opravijo nič zoper sedanjo vlado, ki izvrši, kar namerava.

Vnanje države.

Ruski državnik Giers vrača se domov in se bode pri ti priložnosti tudi na Dunaji oglasil, kjer jim bo povedal, da Rusija nikakor na boj ne misli, kakor je Giers to v Berlinu storil. Francoski listi in med temi „Rep. française“, bavijo se z vprašanjem, kake nasledke bode imelo prijazno približanje Rusije in Nemčije in sklepajo, da vojske ne bo, da si tudi se morda prijateljska zveza med Avstrijo in Nemško nekoliko omaje zaradi tega.

Francosko. Pod Napoleonom je imel nadškof v Parizu 100.000 frankov, po vstanku kraljestva 50.000 gold., a sedaj so znižali njegove dohodke na 15.000. To se vendar še nekterim republikancem preveč pritlično vidi, in govoré: naj ostane pri 50.000. — Kolikor poznamo iz javnih listov pariške nadškofe, se toliko more reči: kdor jim plačo krati, jemlje revežem in dobrodelnim ustanovam pomoči.

Evropa je dolgo časa čakala, da ji napoči čas, v katerem se bodo ljudje med saboj ko bratje ljubili, in ko ne bo nihče več drugodržavljana pisano gledal; sedaj je čas tukaj, ta blaženi čas, v katerem angelj miru svoje peruti nad celo Evropo razprostira, pod njim se pa svati — pet milijonov bajonetov. Ni se nam bati, da bi nam všel ta ljubi mir, kajti dobro je zavarovan.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 5. dec. (Pomanjkanje vode.)

Ker ljubljanski mestni zbor ravno sedaj namerava napraviti vodovod, ki bi Ljubljano preskrbljeval s potrebno zdravno vodo, naj poročam, kako se godi mestu dunajskemu, ki je

že zdavnej z velikanskimi stroški napravilo vodovod od Peč (Pottschach) blizu Semeringa do Dunaja. Voda je jako okusna in mrzla, ali studenci so zaradi letošnje velike suše opešali, in Dunajčanom primanjkuje potrebne vode. Mestni zbor imel je včeraj sejo, v kateri se je pretresalo, kako bi se prebivalcem pomagalo, ki za dragi denar ne morejo dobiti vode in rabiti v hiše napeljanih cevi. Splošnje se je pripoznavalo, da izvirk v Pečeh ne zadostujejo, da bode treba misliti še na druge studence, ki bi se o pomanjkanju vode napeljali v vodovodne cevi, in priporočal se je v ta namen Črni potok (Schwarza), ki ni daleč od vodovoda. Za zdaj pa se je zaukazalo popisati vse vodnjake po mestu, da se bode vedelo, kje bi Dunajčani našli potrebne vode, ako bi je še dalje primanjkovalo. Te vodnjake so dozdej večidel zanemarili, in ker so le malo vode iz njih jemali, se je voda v njih spridila. Zdaj pa ljudje spregledujejo, kako koristno in potrebno je imeti dobrih vodnjakov.

Pa še neka druga nevarnost preti Dunaju, ako že zdaj ne skrbi, kako in od kod bi si o času sile in potrebe preskrbel potrebne vode. Ako namreč sovražnik pride v deželo, se utegne zgoditi, da uniči vodovod, po katerem Dunaj dobiva potrebno vodo, in prebivalci bi ostali na cedilu. Zato je vlada že lani opomnila mestni odbor, da naj poišče še drug kraj, iz kterega bi mesto tudi o vojskinem času brez nevarnosti dobivalo potrebno vodo, pa modri mestni očetje so tedaj vladi odgovorili, da to njej ni nič mar. Zdaj čutijo, da velikanski vodovod sam še o mirnem času ne zadostuje, in da bode treba res kaj ukreniti, da ne bodo Dunajčani žeje trpeli.

To sem hotel opomniti mestnim očetem ljubljanskim v pomislik in prevdarek, da na vse to, kar sem omenjal, mislijo, predno se loté delati nameravani vodovod za Ljubljano.

Domače novice.

(*Obdarovanje ubožnih učencev in učenk*) tukajšnjih ljudskih šol z novo zimsko obleko, ktero že tukaj več let oskrbljuje občeno znani odbor dobrodelnih gospej in gospodičinj, se bode vršilo v saboto 8. decembra v čitalniški dvorani ob 11. uri dopoldne. Prijatelji šolske mladine so povabljeni k tej slovesnosti.

(*V sinočni seji mestnega odbora ljubljanskega*) se niso rešile vse točke dnevnega reda, zato se seja drevi nadaljuje. Na vrsti je red zaradi klavnice.

(*Opominj.*) P. pl. Radies je po Čopovi in Šafarikovi bibliografiji prepisal v Kresu (III, 12) str. 607: J. N. Primic, rojen v Zalogu na Kranjskem pred l. 1790, umrl v Ljubljani okoli l. 1818 za duševno boleznijo itd.; in vendar je „Učit. Tov.“ uže l. 1880 določno povedal, da Janez Nep. Primic je rojen bil v Zalogu pri Šmariji 23. aprila 1785, umrl ondi, t. j. v svojem rojstnem kraju 3. febr. 1823 ne vsled nesrečne ljubezni, ampak duh mu je opešal in umrl je za sušico ali jetiko. (Gl. Jezičn. XVIII. str. 42).

(*Zasežna*) bila je včerajšnja številka „Slov. Naroda“ — zakaj, nam ni znano.

(*Led*) napravil nam je tridnevni mraz na „Kernu“. Danes popoldne je šolske mladeži krakovske in trnovske ondi že vse mrgolelo. Led ima debelost moškega palea. Ako vreme tako ostane, bodo kmalo drsalke prišle na dnevni red.

(*Devetnajsti redni veliki zbor „Maticе Slovenske“ v sredo 5. decembra 1883.*) (Konec.) Blagajnik gosp. Vilhar poroča o društvenem novčnem gospodarstvu od 1. januarja do konca decembra 1882. Po poročilu se oglasi na besedo g. dr. Tavčar. Podoba računa zdi se mu jako čudna, ker je račun izdelan za l. 1882, proračun pa za l. 1884. Leta 1883 ni nikjer videti. Dalje vpraša govornik, če je li res, da se je Maticna glavnicna načela in zakaj, ter predlaga, da se sklep računa ne vzame na znanje, temveč naj se skliče meseca januarja nov izreden veliki zbor, kteremu naj se predloži ves račun, ob enem se pa zavaruje proti vsakemu sumničanju, češ, da bi bil njegov predlog morda kaka nezaupnica blagajniku. — G. Vilhar pravi, da je predlog izvrsten, in da prave bilance do sedaj ni bilo mogoče izdelati zaradi prepoznega izdavanja knjig. — Gosp. Rajč išče pojasnila o računu, kterega mu g. Vilhar dá in gosp. nadzornik Robič pojasnuje vprašanje g. dr. Tavčarja gledé načetja glavnice in pravi, da se to ni sedaj, nego že pred več kakor desetimi leti zgodilo. — G. predsednik Grasselli opravičuje načetje Maticne glavnice, da se je dotična svota vporabila za izdavanje maticnih knjig, ter opomni, da nikakor niso bile ojstre besede zaradi načetja glavnice na mestu, kajti tistokrat sedeli so v odboru vse drugi možje kakor danes in današnji odbor nikakor ni za to odgovoren. Maticna je, kakor edini slovenski literaren zavod, prevzela izdavanje šolskih knjig, ktere so jo mnogo novcev stale, in se žalibog zaradi neugodnega vetra niso več mogle v denar spraviti in je večina svote načete glavnice v tistih knjigah zakopana. Da se mora glavnici odzveta svota vrniti, je bilo že večkratno govorjenje, toda kako — to je drugo vprašanje. Nasvetovalo se je, naj se prenaré družvene pravila, naj se povišajo letni doneski, drugače ni mogoče glavnice dopolniti.

Profesor Levec poroča, da je dr. Sernee iz Maribora poslal slovenski Matici 1200 gld. za Tomšičev spominek. Po smrti Tomšiča, prvega vrednika prvega slovenskega dnevnika, sestavil se je v Mariboru odbor, ki je jel za Tomšičev spominek novce nabirati in res so nabrali 1700 gld., ki so bili do sedaj različno naloženi. Letos naročilo se je dr. Sernecu, naj denar potirja ter ga svojemu namenu izroči. Dr. Sernee je svojo nalogo lepo rešil. Od potirjanega denarja izročilo se je mariborski čitalnici 508 gld. 40 kr., da oskrbljuje na večne čase Tomšičev grob, da toraj skrbi za gmotni spominek, druga svota 1242 gld. in 77 kr. poslala se je pa slovenski Matici v podporo slovenske žurnalistike ali književnosti, toraj v oskrbovanje duševnega spominka. Prof. Levec predlaga, da se dr. Sernecu izreče od strani Maticе pismena zahvala.

Za pregledovalce računov imenujejo se, kakor je bilo to do sedaj običajno, per acclamationem gg. Josip Pfeifer, Žagar in dr. Staré.

Kar se tiče proračuna za leto 1884, oglasi se dr. Tavčar in predlaga, naj se proračun ne sprejme, ker mu manjka prave podlage, t. j. računa za leto 1883. G. Hribar temu oporeka, rekoč, da proračun od proračuna ni ravno odvisen. Pač pa se ne vjema z nekterimi proračunskimi nastavki. Prevelik zdi se mu nastavek 1600 gld. dohodkov od maticnih hiš, kajti za lansko leto iskazan je tak le s 1200 gld. Dalje se mu zdi premajhna svota letnih doneskov. Maticna ima 1500 udov in bi po njegovem mnenju morali letni dohodki z 2600 gld.

nastavljeni biti namesto 2080 gld., toraj bi se nekako za 1000 gld. dohodki zvišati dali. Stroški zde se mu prenizko nastavljeni.

Profesor Senekovič zagovarja proračun in pravi, da je nastavljena svota letnih doneskov od strani udov zadosti velika, ker je 343 udov ustanovnikov, ki so svojo svoto enkrat za vselej plačali. Hiši maticni donesete več kakor vlni, kedar so se nektere poprave v njih storile, kterih zdaj treba ne bo, toraj se je z dobro vestjo toliko postavilo v proračunu, na kolikor se v bodočnost računati da.

Tajnik Orešec se zagovarja proti blagajniku Vilharju, da bi moral za jedno tudi knjigovodstvo oskrbljevati ter po njem sestavljati za občni zbor potrebne stvari in pravi, da to ne gre, ker on nikdar vsega ne izvé, naj se še tako trudi.

G. Hribar umakne svoja predloga o višjih nastavkih, ker se strinja z g. Senekovičevim poročilom o dohodkih maticnih hiš in letnih doneskih udov.

Voli se novih osem odbornikov ter se izvolijo za skrutinatorje gg. profesor Celestina, učitelj Žumar in dr. Gutman.

Ker je bil na osmo uro „Miklavžev večer“ v dvorani priredjen, ura se je pa že šestim bližala, dr. Tavčar predlaga, naj se današnji veliki zbor prenese in meseca januarja, kadar bo tudi zborovanje kmetijske družbe nekako okoli sv. Pavla, naj se skliče izvanredni zbor, kjer se bode o bodočih točkah dogovarjalo. Zlasti točka 7. o povišanji letnih doneskov vnela bo živo debato in te pač ni več danes mogoče rešiti.

Opominjal je sicer predsednik, pa prof. Levec in g. Krsnik, da se sedma točka rešiti dá brez osme, ob kratkem, in je potrebne, da pri prejemanji društvenih knjig udje vedó, koliko jim je vplačevati za l. 1884. Da je nekako predlog odborov, naj se letnina z 2 poviša na 3 gld. Proti temu govori g. Svetec, da ta prememba sega tudi v druge §§ društvenih pravil, po koliko knjig naj dobivajo letniki ali ustanovniki itd., in da vsega tega ne bode mogoče danes rešiti. G. Trstenjak nasvetuje, naj se prenaré dji vsa pravila, kajti v mnogih ozirih so že zastarela. Predsednik pravi, da tako sploh je svetovalo se že večkrat; naj bi rajši podali družbeniki določen predlog, o kterem bi se dalo razpravljati. Ker nekteri ponavljajo nasvet, naj se nov izredni zbor skliče v ta namen, dá predsednik glasovati o predlogu dr. Tavčarjevem, kteri se prejame z veliko večino, naj se namreč skliče meseca januarja izredni veliki zbor „Slov. Maticе“, kteremu naj se predloži račun za l. 1883, natančna bilanca o društvenem premoženji, ter nasvetovana prememba društvenih pravil.

Zborovanje vršilo se je dostojno, dasi je društvo bilo nekako vzbunjeno. Vsa hvala gre g. predsedniku, kteri je tako mirno pa modro vodil vse razprave. Stvar je važna. Prememba v plačevanji 3 gold. namesto 2 gold., pa v pravilih sega globoko, torej naj se prej dobro premisli in presodi. „Slovenec“ je došlo več pritožeb o tem, da se neljubo povišuje letnina, da se brez potrebe spreminjati hoté pravila, število odbornikov zmanjševati, da se občni zbor obhaja v tako neugodnem časi, družniki in poverjeniki iz daljave ne morejo dojeti, volitve v prekratnem obroku ne zgoditi se itd. Ali — da se zbor v posvetovanji svojem ne bega, razun ene nismo hotli priobčevati nobene. Sedaj pa bode prosto pripraviti se za izredni zbor v prihodnjem mesecu, in

vravnati se bode dalo mirnejše vse, kar bi moglo biti na korist društvu pa na zadovoljnost Matičarjev.

Razne reči.

— Občinska volitev. V zgornji Šiški je bil za župana izvoljen gosp. Adolf Gallé, za svetovalce pa posestniki Jakob Matijan in Jakob Babnik od tam, pa Gašpar Sirk in Janez Pirnat iz Dravelj.

— Iz Zagorje se nam daje vprašanje: Kako je to, da je naše Zagorje (za Savo) te dni iz Kranjskega izginilo ter se preselilo na Hrvaško blizu Zagreba? Znabiti kaj več vedó na ljubljanski pošti? — V 1½ uri se k nam iz Ljubljane pride, — „Slovenec“ pa potrebuje dva dni!! Danes (v četrtek) je došel nam še le list od torca in sicer skozi Zagreb; oni od srede menda ravno tako, ker ga še ni. (Ali ne veste, da je tisti večer parkelj hodil? Vredn.) Ali na pošti ne vedó, da je „kmečki punt“ v Zag. na Hrv. že zadušen — ali pa „Slovenec“ tega ne vé, ker je začel doli zahajati — menda na „sakacijon!“

— Nesreča. Z Jesenic na Gorenjskem se poroča, da je v rudniku ponesrečilo se pet delavcev, trije so mrtvi, dva ranjena.

— Častiti članovi novomeške narodne čitalnice vabijo se uljudno k občnemu zboru, kateri se ima obdržavati v nedeljo 16. dec. 1883 ob drugi uri popoldne. Spored: 1) Poročilo tajnikovo, 2) poročilo blagajnikovo. — 3. Volitev novega odbora. — 4. Posamezni predlogi.

Rudolfovo, 6. dec. 1883.

Za odbor novomeške narodne čitalnice: R. Perušek, tajnik.

— Nove čitalnice. Nedavno so narodnjaki v Šmarji blizu Celja ustanovili si čitalnico. Sedaj, kakor se nam piše, podobno bralno društvo snujejo Slovenci v Vojniku, kjer so že enkrat imeli čitalnico, pa jo je zob časa razglodal.

— Cena hmelju redno pada. V Zatiču velja 50 kilo po 80 do 170 gold.

— Misija. Za vse dobro vneti župnik pri sv. Martinu v Rožni dolini poleg Celja, č. g. Voh, je svojim faranom priskrbel posebno duhovno veselje; tam je namreč od 28. novembra do 6. decembra bival č. g. o. Doljak iz družbe Jezusove.

— Čebelarstva razstava. Znani čebelar in župnik dr. Dzierzon bode, ako Bog da, leta 1885 obhajal zlato sv. mašo. Iz tega povoda nameravajo avstro-ogerski pa nemški čebelarji privediti razstavo v Leobšici, v domovini jubilarjevi.

— Fideikomisov na Štajarskem je 30; k tem spada 80 posestev s 23767,2 ha, med temi je 16153,1 ha, t. j. blizu 60 odstotkov šume.

— Trtna uš na Francoskem. Tam so imeli 2,415.988 ha vinogradov, vsled trtne uši je do leta 1882 število istih padlo do 1,995.390 ha.

— Srbska omladina. Sloveči profesor narodnega gospodarstva na katoliški univerzi pariški, Cl. Jannet, je izdal pred kratkem tretji zvezek svojega dela: „Skrivne družbe in človeštvo“. V njem popisuje, koliko so storili prostozidarji v zadnjih 18. letih, odkriva tajne niti moderne politike v državljanskih, šolskih in cerkvenih zadevah, kako v vseh liberalnih državah le prostozidarji vladno kolo gonijo. Dokazuje pa pisatelj tudi, v kako bližnjem sorodstvu je prostozidarstvo z raznimi revolucijonarnimi društvi. Heči „freimaurerije“ je „irska liga“, njena gojenka je „črna roka“ na Španjskem, v francoskih socialističnih in anarhističnih zborih imajo prostozidarji prvo besedo. V zvezi s prostozidarstvom in od njega inspiriran je tudi ruski nihilizem in srbska — omladina. Tako Jannet.

— V zabojih poguba in smrt. „Temps“ pripoveduje, da so prišli iz Nizze v Pariz zaboji, eden na Lessepsa, dva na Covreuxa, podvzetnika dela pri prekopu Pa-

nama. Patron, ki je bil na dnu zaboja, se je razpočil, ko je Covreux odprl zaboj. Poškodovan ni bil nihče. Zaboja na Lessepsa adresirane še niso odprli.

— Kaj imajo mesta posebnega. Popotnik, ki se je bavil dalje časa v večih mestih srednje in zapadne Evrope, pravi da imajo te-le posebnosti: Pariz je mesto v katerem je največ krojačev, frizerjev, sladčičarjev, odvetnikov in literatov. Amsterdam ima največ starinoslovcev, zbirateljev raznih umetnin in največ oderuhov. London slovi po množici voznikov, inženirjev, tiskarn, knjigarn in kuharjev. Bruselj pa preživi največ postopačev, tobakarjev. Težakov ni nikjer toliko kot v Napoli, piveev piva nikjer več kot v Monakovem; Florenca je znana po svojih vrtarjih, Lisabon po eksekutorjih, Dunaj pa po množici otrok Abrahamovih itd.

— Čehov ni v Čikagi, v severni Ameriki, po zadnjem številjenji nič manj kot 12.000.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 7. dec. Minister Taaffe je odgovoril na interpelacijo zaradi prestave Vesteneka, da vlada ima eksekutivo, ktere nihče ne sme kratiti. Rechbauer interpelira ministra Pražaka, kako se s postavami strinja ukaz, da mora adjunkt Rothschedel odložiti načelništvo „Schulvereina“.

Berolin, 7. dec. Zbornica poslancev zavrgla je 202 proti 163 glasovom tajno glasovanje pri deželnih in občinskih volitvah.

Bruselj, 7. dec. V poslopji državnega zbora nastal je požar. Oddelek, kjer je zborovala kamora zastopnikov, je popolnem razdjan, drugi oddelek hudo poškodovan. Nekaj ljudi je bilo ranjenih. Ob sedmih zvečer je gorelo še naprej.

Bruselj, 7. dec. Včerajšnji požar poškodoval je tudi oddelek, kjer je bilo ministerstvo unanjih zadev, ministerstvo za uk, in pa senat, pa le malo, veliko je rešenega. Več požarnih brambovcv je ranjenih, nekaj vojakov boje ubitih. Ob desetih zvečer je bil požar pogašen.

Poslano.

Blagorodnega gosp. Pet. pl. Radics-a usojamo se uljudno vprašati, bode li njegova knjiga „Habsburžani na Kranjskem“, ki smo jo naročili in tudi že plačali, izšla ali ne? Nekteri predplatniki.

Dunajska borza.

6. decembra.

Papirna renta po 100 gld.	79	gl.	15	kr.
Sreberna „ „ „ „	79	„	55	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98	„	50	„
Papirna renta, davka prosta	93	„	85	„
Ogerska zlata renta 6%	120	„	35	„
„ „ 4%	87	„	55	„
„ papirna renta 5%	85	„	20	„
Kreditne akeje 160 gld.	282	„	10	„
Akeje anglo-avstr. banke 120 gld.	107	„	—	„
„ avstr.-ogerske banke	836	„	—	„
„ Länderbanke	107	„	50	„
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu	614	„	—	„
„ državne železnice	311	„	75	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	216	„	50	„
4% državne srečke iz l. 1854 250 gl.	121	„	—	„
4% „ „ „ 1860 500	134	„	—	„
Državne srečke iz l. 1864 100	167	„	—	„
„ „ „ 1864 50	166	„	—	„
Kreditne srečke 100	172	„	75	„
Ljubljanske srečke 20	23	„	—	„
Rudolfove srečke 10	19	„	—	„
5% štajarske zemljišč. odvez. obligac.	104	„	—	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102	„	80	„
„ „ Ferdinandove sev.	104	„	50	„
London 120	60	„	—	„
Srebro	—	„	—	„
Ces. cekini	5	„	69	„
Francoski napoleond.	9	„	59	„
Nemške marke	59	„	15	„

Tuji.

5. decembra.

Pri **Maliči**: Milan Schieffer, inženir, z Dunaja. — Julij Baad, klohučar, z Dunaja. — Berner, Buchenmayer in Kralewsky, kupei, z Dunaja.

Pri **Stou**: M. Hölel, kup. potovalec, iz Monakovega. — Božidar Neuse, s soprogo, z Dunaja. — Dr. Hirschfeld, zobni zdravnik, z Dunaja. — Stein, kupec, z Dunaja. — Moric Grimm, kup. potovalec, z Dunaja. — Karl Potočnik, agent, iz Trsta. — Ludovik Rosenberk, kupec, iz Siseka. — Ludovik Mataje, kupec, iz Stražiša.

Pri **Južnem kolodvoru**: S Peritite, iz Grodiške. — Janez Dovrak, iz Motuika.

Pri **Virantu**: Josip Merhar, iz Dolenje vasi. — Jurij Obermann: gostilničar, z Ribnice. — Lasser, mesar, z Bregenca.

Z žalostjo oznamim vsem znancem in prijatom, posebno duhovnim bratom, da so na sv. Barbare dan moja ljuba mati v 81. letu svoje starosti umrli, ter prosim — spomnite se jih v molitvah, posebno pri sv. maši.

Št. Janž, 5. dec. 1883.

Janez Dolinar.

Priznana nepokvarjene, izvrstne

voščene sveče

izdelujeta (10)

P. & R. Seemann v Ljubljani.

Gospodu

Gabrijelu Piccoli,

lekarju

v Ljubljani.

Vaša „Francova esenca“ je edino zdravilo, ki se mojemu želodu prilaga. Po vsakem zavžitju mi je lažje in bolje.

Kamnje pri Černci 1883.

Josip Sovdat, župnik.

Enajst let že trpim na zabasanji in hemeroidah in ne poznam ga zdravila, da bi mi toliko pomagalo, kakor Vaša „Francova esenca“, za katero se Vam najlepše zahvaljujem.

Ivan Zehrou, Gorenje Ležeče, Kranjsko.

Prosim, da mi odmah pošljete 100 steklenic Vaše izvrstne „Francove esence“.

Aleksandrija v Egiptu meseca avgusta 1883.

Marija Dolinsh.

Prosim uljudno za 24 steklenice Vaše „Francove esence“, ki je nedvomljivo najboljši pripomoček zoper kašelj, hemeroidje, mrzlico v želodu in gliste.

Pulj meseca decembra 1882.

Josip vitez Seordili, c. k. policijski komisar.

Vašo „Francovo esenco“ s sijajnim uspehom rabim. Prosim odmah za 24 steklenice na povzeteje.

Trdnjava Ivanič na Hrvaškem meseca avg. 1883.

Josip Marničič, usnjarskimojster.

Francova esenca je pomagala že tisočerm ljudem, kakor je razvidno iz zahvalnih pisem, ki jih izdelovalec dobiva. Ta esenca ozdravi boleznj v želodu in trebuhu, krč, božjast, trebušno in premenjavno mrzlico, zabasanje, hemeroidje, zlatico itd., ki so vse nevarne, če se v pravem času ne ozdravijo. Steklenica 10 kr.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.